

Analysis of Competitiveness within the Period of 2006-2017: The Case of BRICS Countries and Turkey

Suna Şahin

sunas33@hotmail.com

İstanbul Yeni Yüzyıl University

orcid.org/0000-0002-8241-739X

JEL Code: F1, F60, O1.

Received: 15.01.2022

Revised: 24.02.2022

Accepted: 25.02.2022

Available Online: 21.03.2022

To cite this document

Şahin, S. (2022). Rekabet Gücünün 2006-2017 Dönemleri Kapsamında Analizi: BRICS Ülkeleri ve Türkiye Örneği. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 9 (1), 69-88.
doi:10.48064/equinox.1058153

Abstract

The increasing trend of the country's under the umbrella of globalization has been effective in both the economic growth of the countries and the acceleration of their competitiveness. In this regard, the BRICS countries stand out since the economic performance of these economies has started to increase gradually. In the study, BRICS countries and Turkey were discussed within the scope of the 2006-2017 periods and it was investigated whether productivity variables were an indicator of global competitiveness for these countries. In the study, first and second generation Levin-Lin-Chu (LLC) test, Hausman test and Driscoll-Kraay estimator were used with panel data analysis method. The variables used for the study are the Global Competitiveness Index (WEF), FDI (Foreign Direct Investment) and DA (Openness Ratio) (considered as the ratio of imports plus exports to gross domestic product). According to the results obtained, the increases in openness and foreign direct investments have a positive effect on the global competitiveness index. While a 1% increase in foreign direct investments creates a 0.01% increase in the global competitiveness index, a 1% increase in trade openness creates a 0.06% increase in the global competitiveness index. **Keywords:** International trade, competitive power, globalization.

Rekabet Gücünün 2006-2017 Dönemleri Kapsamında Analizi: BRICS Ülkeleri ve Türkiye Örneği

Öz

Küreselleşme çatısı altında ülke ekonomilerinin giderek yükselen trendi ülkelerin hem ekonomik büyümelerinde hem de rekabet güçlerinin hız kazanmasında etkili olmuştur. Bu konuda özellikle de BRICS ülkeleri göze çarpmaktadır. Çünkü bu ülkelerin ekonomik performansları giderek artmaya ve güçlenmeye başlamıştır. Çalışmada 2006-2017 dönemleri kapsamında BRICS ülkeleri ile Türkiye ele alınmış ve verimlilik değişkenlerinin bu ülkeler için küresel rekabet gücünün göstergesi olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmada panel veri analizi yöntemi ile Birinci ve ikinci kuşak Levin,-Lin-Chu (LLC) testi, Hausman testi ve Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılmıştır. Çalışma için kullanılan değişkenler Küresel Rekabet Gücü Endeksi (WEF), DDY (Dış Doğrudan Yatırım) ve DA (Dış Açıklık Oranı) (ithalat artı ihracatın gayri safi yurtiçi hasılaya oranı olarak ele alınmıştır) dir. Elde edilen sonuçlara göre dışa açıklıkta ve doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen artışlar küresel rekabet gücü endeksi üzerinde pozitif etki yaratmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen %1'lik bir artış küresel rekabet gücü endeksinde %0.01'lik bir artış meydana getirirken, Ticari açıklıkta meydana gelen %1'lik bir artış ise küresel rekabet gücü endeksinde %0.06'lık bir artış meydana getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası ticaret, rekabet gücü, küreselleşme

1. Giriş

Rekabet gücü konusu (değerlendirilmesi, iyileştirme politikaları) herhangi bir ülkenin gelecekteki gelişimi için oldukça önemlidir. Çünkü yüksek düzeyde ulusal rekabet, yatırımın içeriye çekilmesi, teknoloji transferi, piyasa varlığının genişletilmesi ve herhangi bir ülke için yeni ticaret sözleşmelerinin imzalanması için artan fırsatları belirlemektedir. Her ülke, kendi pazarlarında ve küresel pazarda uluslararası rekabete dayanma yeteneğini gösterebilmek adına belirli kriterler ekseninde kendisini diğer ülkelerle karşılaştırma gereğini hissetmektedir. Uluslararası rekabetçilik açısından önemli olan, ülkenin belirlediği dışa açıklık politikasının hem büyüme hem de ülkenin makroekonomik faktörleri arasındaki bağlantıları kurmaktır. Ülkelerin ticaret açığındaki olağanüstü artışlar ülkeyi büyük ve güçlü bir ülke konumunda iken diğer bir ifadeyle dünyaya borç veren ülke konumundan diğer dünya ülkelerinden hızlıca borç alan ülke konumuna getirmesi, ulusal platformda dikkatlerin ülke üzerine çekilmesine neden olarak rekabet gücünün tartışılmasına zemin hazırlamaktadır.

Küreselleşmeyle birlikte ülkeler arasındaki ekonomik rekabet giderek artmaya başlamıştır. Hemen hemen her devlet, uluslararası ekonomik ilişkilerin etkili ve önemli bir oyuncusu olmayı ve küreselleşmenin yol açtığı büyük riskleri önlemek için dünya ekonomik pazarında hak ettiği yeri almayı amaçlamaktadır. Uluslararası ticaret ülkelerin birbirleriyle yoğun bir şekilde girdikleri rekabet çemberinde yaşanmaktadır. Uluslararası rekabet gücü tanımı, belirleyicileri ve ölçüm teknikleri konusunda genel kabul gören bir yaklaşım bulunmamaktadır. Ancak hem makro hem de mikro düzeyde kriterlerin, değişkenlerin neler olduğu ve bu değişkenlerin hangilerinin rekabet gücünü belirlemede daha etkin olduğu konusunda literatürde çok sayıda ölçütler önerilmektedir. Küreselleşme çatısı altında hem iç hem de dış pazarlarda başarı elde etmek isteyen ülkeler hem dış rekabet avantajlarını hem de iç rekabet avantajlarının neler olacağını belirlemelidir. Dış rekabet avantajları; pazar payını genişletmek, ülkenin dünya ekonomisine yüksek düzeyde entegrasyonunu sağlayıcı adımların atılması, ihracatta yüksek teknoloji ürünlerinin sağladığı rekabetçi yapıdan alınan payın yükseltilmesi ve ülkenin ulusal standardizasyon ve sertifikasyon sisteminin uluslararası sistemlerle uyumlu hale getirilmesi ile kazanılabilir. Diğer yandan iç rekabet avantajları ise siyasi ve hukuki sistemin kararlılığı, yerli mallara yönelik olan yüksek talep düzeyinin artırılması, ekonomide optimal yoğunlaşma, uzmanlık ve iş birliğinin kurulması, ucuz kaynaklara erişim gibi, etmenlerle kazanılabilir (Kharlamova ve Vertelieva, 2013: 45). Rekabet edebilmek için ilk önce ülkenin kendine özgü faktörlerinin farkında olması gerekmektedir. Dolayısıyla ülkelerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde rakipleriyle rekabet edebileceği alanları genişletebilecek yatırımların yapılmasına yönelik adımları atması gerekmektedir. Küreselleşme ile birlikte ekonomik açıdan büyümek ve kalkınmak isteyen ülkeler küresel piyasada en büyük pasta

dilimini kendisine almak istemektedir. Eğer bir ülke uluslararası alanda rakiplerine karşılık üstünlük elde etmek istiyorsa (iç ve dış piyasada rekabet açısından güçlü konum) yenilikler geliştirmelidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için önem arz eden uluslararası rekabetçilik için ülkenin alacağı mikro ve makro düzeydeki politika kararları oldukça önemlidir. Günümüzde, ulusal rekabet edebilirliğin bir kavram olarak yorumlanmasına ve diğer temel ekonomik kategorilerdeki yerinin belirlenmesine yönelik tek tip bir yaklaşım yoktur. Uluslararası rekabet gücünün tanımında, ölçümünde ve belirleyicilerinin de tam olarak neler olduğu hakkında genel kabuller yoktur. Son yıllarda, çeşitli gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin mal ihracatında önemli büyüme ve yapısal değişiklikler yaşanmıştır. Uluslararası ticaret faaliyetlerine aktif katılım, birçok yükselen piyasanın ekonomik performansını güçlendirmiştir. Örneğin; Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin gibi (Dani, 2015: 44). Küresel ekonomik çemberde etkinliklerinin giderek artması ve ekonomik büyümelerinde hızlı ilerleyiş gösteren (özellikle yabancı yatırımlar için 2000'li yılların başından itibaren bir cazibe merkezi oluşturmaları) ekonomiler arasında Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve sonradan bu gruba dahil olan Güney Afrika'nın oluşturduğu BRICS ülkeleri birçok analizde yer almaktadır. BRICS ekonomilerinin küresel çapta önemli bir güç olarak dünya ekonomisinde yer alacağı düşünülmektedir (Aşçı, 2019: 39). Bu açıdan BRICS ülkeleri bu çalışmada tercih edilmiştir. Çalışmada 2006-2017 dönemleri kapsamında BRICS ülkeleri ile Türkiye ele alınmış ve verimlilik değişkenlerinin bu ülkeler için küresel rekabet gücünün göstergesi olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmada panel veri analizi yöntemi ile Birinci ve ikinci kuşak Levin- Lin-Chu (LLC) testi, Hausman testi ve Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılmıştır.

2. Uluslararası İktisat Bağlamında Uluslararası Rekabet Gücüne Bakış Açısı

Küreselleşme, öncelikle uluslararası rekabetin gereklerini yerine getirmeyi ve ülkelerin rekabet ortamında hem olumlu hem de olumsuz etkileri ile niceliksel ve niteliksel değişiklikler yapmayı hedefleyen nesnel bir süreçtir. Birincisi, piyasa ekonomisine dayalı yeni bir ekonomik sistem ihtiyacını pekiştirmekte ve böylece genel olarak rekabetin rolünü hayata geçirmektedir; ikincisi, rekabetin yoğunlaşmasına katkıda bulunmakta ve üçüncüsü, şiddetli bir rekabeti belirlemektedir ve sonuç olarak, rekabetçi ilişkiyi değiştirmektedir (Kharlamova ve Vertelieva, 2013: 43).

Uluslararası rekabet-medeniyetlerin, bölgelerin, ülkelerin, küresel komplekslerin ve uzmanlaşmış endüstrilerin, küresel ve çok uluslu şirketlerin, finans kurumlarının ve küresel alanın rekabet avantajları için diğer varlıklarının mücadelesini yansıtan çok yönlü bir ekonomik pazar kategorisidir. Bu nedenle, herhangi bir ülkenin ekonomisi, yalnızca kapalı döngü içinde faaliyet gösteren kendi mantıksal ve bilimsel temeli ile

sınırlıysa, böyle bir ülke büyük bir rekabet durumu geliştiremez ve kazanamaz. Dolayısıyla üretim ve emek faktörlerinin serbest dolaşımı için küreselleşmenin gereklilikleri tarafından yönlendirilen dünya gelişimi, ulusal sınırların açıklığını içermektedir.

Merkantilistler, ülkelerin büyüme hızının artışında ve rekabet edecek güce sahip olmalarında yoğun devlet müdahalesinin gerekliliğini savunmuşlardır. Eğer bir ülkede emek yoğun teknolojilerin kullanımı sözkonusu ise bu durumda emek arzı artırılmaya çalışılmalıdır. Çünkü bu durum rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir. Devlet bu açıdan nüfus artışını teşvik edici olmalıdır (Seyidoğlu, 2007: 21).

Uluslararası iktisat bağlamında uluslararası rekabet gücünü belirleyen faktörler, Adam Smith'in Mutlak Üstünlük Teorisi, David Ricardo'nun Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi, Heckscher-Ohlin-Samuelson Teoremi, Paul Krugman'ın Yaklaşımı, Michael Porter'ın Elmas Modeli ve Cho ve Moon'un Dokuz Faktör Modeli gibi teoremlerle açıklanmaya çalışılabilir. Bu yaklaşımların eksiklikleri yeni bakış açılarıyla giderilmeye çalışılmıştır. Buna rağmen varılan sonuç, ülkelerin uluslararası rekabet gücünü elde etmede özellikle tek bir ölçütünün olmadığıdır. Çünkü rekabet gücü kavramı hem kişiler hem de kurumlar açısından farklılıklar göstermektedir (Karaaslan ve Tuncer, 2010). Örneğin, Porter (1990) çalışmasında elmas ticareti için daha geniş bir çevrenin önemini vurgulayan bir yaklaşım sunmaktadır. Yaklaşım, bir ülkenin rekabet gücünün faktör donanımlarına, iç talep koşullarına, ilgili ve destekleyici endüstrilerin yanı sıra firma stratejisine, yapısına ve rekabete bağlı olduğunu belirtmektedir. Buna ilaveten temel faktörler (örneğin, doğal kaynaklar) ile gelişmiş faktörler (örneğin, teknolojik bilgi birikimi) arasında ayırım yapmasına rağmen faktör donanımlarının önemi, geleneksel ticaret teorilerine kadar uzanmalarından ve rekabet avantajını göstermelerinden kaynaklanmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı'ndan önce geliştirilen ticaret modelleri, karşılaştırmalı üstünlük ilkesine dayandırılmıştır. İlk ticaret modellerinde, ülkeler karşılaştırmalı üstünlüğe sahip oldukları malların üretiminde uzmanlaşacaklar ve ülkeler arasındaki farklılıklar nedeniyle ticaret gerçekleştirilecekti (Beata ve Kuziemska-Pawlak, 2016: 8). Bu nedenle, bu tür modeller, modern ticaret modellerini, yani benzer görelî faktör donanımlarına sahip ülkeler arasındaki ticaret ve benzer ürünlerin ticaretini açıklamakta güçlük çekmektedir. Dolaylı olarak, bu modeller karşılaştırmalı avantaja ulaşmada fiyat / maliyet rekabetçiliğinin önemini vurgulamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra geliştirilen modellerin çoğu, ticaretin kaynağı olarak karşılaştırmalı avantaj yerine ölçek ekonomilerini vurgulamaya yönelmiştir. Ölçek ekonomileri, ülkeleri sınırlı sayıda ürün çeşidinin üretiminde uzmanlaşmaya ve yurt dışından diğer çeşitleri ithal etmeye teşvik etmektedir. Tekelci rekabet ve ürün farklılaşması kavramlarını kullanan bu

modeller, benzer ürünlerde ticarete ve aralarında karşılaştırmalı avantaj farklılıkları olmayan benzer ülkeler arasındaki ticarete izin vermektedir (Krugman, Obstfeld ve Melitz, 2012). Teknoloji açığı teorisine göre, teknolojik değişim sadece üretim maliyetlerindeki düşüşle (yoğun marj) değil, aynı zamanda yeni malların (geniş marj) tanıtılmasıyla da ihracata teşvik sağlayabilir. Teknolojik olarak gelişmiş ülke, diğer ülkeler onları üretmeyi öğrenene kadar yeni malların üretiminde tekele sahiptir (Çelik, 2004: 120). 21. yüzyılda geliştirilen yeni ticaret teorisi, uluslararası ticaretin itici gücü olarak sektörler veya ülkelerden ziyade firmalar arasındaki heterojenliği vurgulamaktadır. Bu teori bu nedenle benzer ürünlerdeki ticareti de açıklayabilir. Bu yaklaşıma göre, bireysel bir firma, üretkenliğine ve maliyet yapısına bağlı olarak ihracat yapmayı (veya yurt dışında DYY yoluyla yurtdışında yan kuruluşlar kurmayı) seçer. Günümüzde küreselleşme ile birlikte, uluslararası ticaretle ilgili teorik literatür ülkeler arasındaki maliyet-fiyat farklılıklarına dayanmaktan uzaklaşmış ve diğer faktörler (örneğin teknoloji veya yenilik) vurgulanmaya başlanmıştır.

3. Uluslararası Rekabet Edebilirlik ve Ülkelerin Rekabetçiliğinin Ölçülmesi

1980'li yıllarının başından bu yana, birçok sanayi ülkesi, dünya piyasalarında büyük dalgalanmalar yaşamıştır. Ödemeler dengesinde meydana gelen değişimler özellikle cari açıkların giderek dalgalı seyir göstermesi ülkelerin diğer ülkelere karşı rekabet düzeyini etkilemiştir. İhracatta rekabet gücüne dahil olan faktörlerin karmaşık doğası ve farklı ülkelerin belirli koşulları ve kısıtlamaları, belirli bir politika yapıcısının çıkarabileceği derslerin yalnızca makro düzeyde olduğu anlamını taşıyabilir. Bir ülke ticaret açığını artırabildiği sürece, üretimini artırmadan veya yatırımını kesmeden tüketimini artırabilir. Artan tüketimi karşılamak için ihtiyaç duyulan kaynakları ithal edebilir. Rekabet gücünün itici güçlerini gerçekten anlamak için, belirli bir politika ortamının ve bireysel küçük devletlerin ayrıntılı durum incelemelerini gerektiren kurumsal ve firma düzeyinde rekabet gücü faktörlerinin daha fazla araştırılmasına ihtiyaç vardır (Wignaraja ve Joiner, 2004: 20).

Büyük ticaret açıkları ve buna bağlı olarak ülkelerin uluslararası borçluluğundaki artış, ülkelerin uzun vadeli rekabet gücüne ilişkin endişeleri artırmaktadır. Ancak rekabetçi olmak, dış ticaretteki dengeden daha fazlasını ve iyileştirilmiş bir yaşam standardını gerektirmektedir. Ülkelerin uzun vadeli rekabet sorunu, büyük ölçüde düşük tasarruf oranlarından, yüksek sermaye maliyetlerinden ve sonuçta ortaya çıkan hem görünür hem de görünmez yatırımların yetersiz

seviyesinden kaynaklanmaktadır. Eğer ülkelerin ulusal tasarruf oranı, tüm büyük rakip ülkelerin çok altında kalırsa ve ülke daha öncesi güçlü bir ülke ise bu seferde uluslararası ekonomik konumunu eski haline getirme şansı oldukça düşecektir (Hatsopoulos, Krugman ve Summers, 1988: 299-301).

Rekabet edebilirlik kavramı, özellikle ulusal düzeyde biraz daha anlaşılmalıdır. Bu kavramın anlamını ve ekonomi ile olan ilişkisini açıklığa kavuşturmak için tartışmalar devam etmektedir. Bir ülkenin diğer ülkelere göre uluslararası rekabet gücü ölçüleri, özellikle kitle iletişim araçlarında, hükümet raporlarında ve ekonomi politikası tartışmalarında sıklıkla kullanılmaktadır (Fagerberg, 1988: 356). Genellikle makroekonomik konularla (örneğin, döviz kurları veya ücretlerdeki değişiklikler, kamusal politikalar) veya mikro ekonomik konularla (örneğin, girişimcilik, kalite, ekonomik teşvikler ve işle ilgili bürokratik düzenlemeler ve firma düzeyinde teknolojik yetenekler ve kurumsal destek, verimlilik) eşleştirilmiştir.

Rekabet gücü kavramı, piyasa performansının hemen hemen her yönünü kapsayacak şekilde kullanılabilir: ürün kalitesi, yenilik yapma yeteneği, müşterilerin ihtiyaçlarına hızlı bir şekilde uyum sağlama kapasitesi ve işgücü piyasasında kısıtlayıcı uygulamaların olmaması, rekabet gücü tartışmalarında sıklıkla gündeme gelmektedir (Turner ve Van't Dack, 1993). Ülkelerin rekabet gücü, endüstrilerinin yenilik yapma ve yükseltme kapasitesine bağlı olabilir (Corden, 1994). Bir ulusal ekonominin rekabet gücü, bir ülkenin satın aldığından daha fazlasını yurtdışına satma kabiliyetiyle ölçülebildiği ticaret dengesi olduğu varsayılabilir. Ancak hem teoride hem de pratikte ticaret fazlası, ulusal zayıflığın işareti, bir açık veya güç işareti de olabilir (Krugman, 1994: 31).

Tanım, ölçüm teknikleri ve belirleyicilerinin tam olarak neler olduğu hususunda genel kabul gören bir yaklaşımı bulunmayan uluslararası rekabetçiliğin aksine ulusal rekabet edebilirliğin ekonomik kategori olarak tanımı şu şekilde yapılabilir; Ulusal rekabet edebilirlik, ülkenin askeri, politik ve bilimsel potansiyelini etkileyen ve ülkenin uluslararası politik ekonomideki göreceli konumunda ayrılmaz bir faktör olan politik ve ekonomik bir kavramdır (Rapkin ve William, 1995). Hükümetler, ulusal rekabetçilik konusunda giderek daha fazla endişe duymaktadır. Bu nedenle, zengin ülkeler sadece birbirlerinden değil, aynı zamanda daha düşük maliyetli, yeni sanayileşen rakiplerinden de önde olmaktan endişe duymaktadırlar (Lall, 2001). Rekabet gücünün iyileştirilmesinin ekonominin temel büyüme oranını yükseltmek ve yaşam standartlarını

yükseltmek için önemli olduğunu söyleyebiliriz. Ne artan yaşam standartları ne de dengeli ticaret, bir ülkeyi rekabetçi hale getirmek için kendi başlarına yeterli değildir, çünkü artan yaşam standartları, artan ticaret açıkları ile elde edilebilirken ticaret, bir ülkenin göreceli yaşam standardındaki istikrarlı bir düşüşle dengelenebilir (Hatsopoulos vd., 1988: 305). Krugman (1994: 30), rekabetçiliğin tehlikeli olduğunu, iç politikaları çarpıttığını ve uluslararası ekonomik sistemi tehdit ettiğini savunmaktadır. Rekabetçilik doğrudan ya da dolaylı olarak ticareti etkileyecektir. Aslında, bir ulusun rekabet gücünü tanımlamaya çalışmak, bir şirketin rekabet gücünü tanımlamaktan çok daha sorunludur.

Özellikle 1980 sonrası dönemde, rekabet gücünü belirleyen faktörlere odaklanılmıştır ve uygulamada iktisatçılar, bir ülkenin rekabetçi konumunun göstergeleri olarak önerilerde bulunmuşlardır. Örneğin, Durand ve Giorno (1987), Lipshitz ve McDonald (1991), Turner ve Van't dack (1993) gibi bazı araştırmacılar üretimde tüketici fiyat endekslerine, imalat ürünlerinin ihracat birim değerlerine ve birim işçilik maliyetlerine dayalı rekabet edebilirlik göstergelerini kullanmışlardır. Rekabete bir diğer bakış açısı da aynı malı üreten dünyanın geri kalanındaki ülkelerin yani rakiplerin birbirleriyle nasıl kıyaslandığıdır. Bu amaçla Balassa (1965) tarafından geliştirilen göreceli ihracat avantajı endeksi kullanılmaktadır. Eğer endeks değeri 1'den büyük ise rekabetçi avantajın, 1'den küçük ise rekabetçi dezavantajın göstergesidir. Rekabet gücünü, dünya ticaret verileri kullanılarak da ölçebilmek mümkündür. Göreceli ihracat avantajının karşı yansıması olarak göreceli ithalat nüfuzu endeksi kullanılabilir. Bu endeks, ihracat yerine ithalat verilerini kullanmaktadır ve ülkenin iç piyasasına yabancı ürünlerin ne kadar girebildikleri, bunun diğer ülkelere oranla daha az ya da daha çok olduğunun ölçmek üzere kullanılmaktadır. Belirli bir metodoloji ve detaylı bir veri setinin sağlanmasıyla uluslararası rekabet gücü, hem Dünya Ekonomik Forumu hem de Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezi tarafından geliştirilen endekslerle belirlenmektedir. Buna ilaveten uluslararası rekabet gücü Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatının (UNIDO), Uluslararası Para Fonunun (IMF), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının (OECD) geliştirdiği farklı yöntemlerle, çeşitli hesaplamalarla ölçülmekte ve gelişimi incelenmektedir. Rekabet gücünü doğru değerlendirebilmek adına hem çok sayıda rekabet gücü göstergesinin kullanılmasının gerekli olduğunu hem de diğer göstergelerle birlikte kullanılmasının önem arz ettiğini belirtmek mümkündür (Marsh ve Tokarick, 1994: 1).

4. Literatür İncelemesi

Rekabet gücünün belirlenmesi noktasında mikro düzeyde daha çok firmalar, işletmeler ve endüstriler makro düzeyde ise uluslararası boyutlarda ülkeler düşünülmelidir. Rekabet gücü açısından verimlilik oldukça önemlidir. Eğer ülkenin üretim faktörlerinde verimlilik artışı sağlanabilirse bu durumun ülke ekonomisi ve rekabetçiliği açısından olumlu etkilerinin ortaya çıkışı da görülebilir. Üretim faktörlerindeki verimliliklerin yani üretkenliklerin artışlarının sağlanmasının ülkede kişi başı gelir düzeyinde de artışlara neden olacağını söylemek mümkündür. Toplam faktör verimliliği yüksek olan ülkelerin uzun vadede yaşam standartlarının daha da iyileşeceği söylenebilir. Özetle, ulusal düzeyde rekabet gücü, üstün verimlilik performansına ve ekonominin üretimi yüksek verimlilik seviyesine kaydırma yeteneğine dayanmaktadır ve uzun vadede bir ülkenin daha yüksek üretim, daha yüksek ihracat ve refahını mümkün kılmaktadır (Madzova, 2018: 23-24). Aşağıda rekabetçilik konusunda çeşitli değişkenler kullanılarak yapılmış bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Lipschitz, L. ve McDonald (1991), çalışmalarında ortak bir para biriminde işlem gören mallar sektöründeki göreceli birim işgücü maliyetlerine ve ortak bir para biriminde toplam fiyat endekslerine dayanan iki rekabet edebilirlik göstergelerini incelemiştir. Sonuçlarında, nispeten hızlı büyüyen ülkelerin, ödemeler dengesini zorlamadan daha hızlı üretim büyümesini absorbe etmek için gelişmiş rekabet gücüne ihtiyaç duyacaklarını ve rekabet gücündeki bir bozulmanın nispeten yavaş büyüyen ülkeler için uygun olabileceğini belirtmişlerdir.

Marsh ve Tokarick (1994) çalışmalarında, G7 Ülkeleri için tüketici fiyatları, imalatta ihracat birim değerleri ve birim işçilik maliyetlerine dayalı göstergelerle analiz yapmışlardır. Sonuçlarda test edilen göstergelerin hiçbirinin rekabet gücünün teorik yönlerini tam olarak yakalayamadığını ve ampirik açıdan, göstergelerin hiçbirinin ülkeler arasında aynı şekilde çalışmadığı görülmüştür.

Omisakin ve ark. (2009), Nijerya'daki doğrudan yabancı yatırım, ticaret açıklığı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi 1970-2006 dönemleri kapsamında araştırmışlardır. Toda-Yamamoto nedensellik testini ve ARDL yöntemini kullanmışlardır. Sonuçlarda ticaret açıklığının rekabet gücü üzerinde artırıcı etkisinin olduğu sonucuna varmışlardır. Bu durumun dolayısıyla büyümeyi olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir.

Jangili (2011) çalışmasında 1950-51'den 2007-08'e kadar Hindistan için tasarruf, yatırım ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Tasarrufun ekonomik büyümeyi desteklemedeki rolü hakkındaki literatür, genellikle tasarrufun büyümeye yol açtığına işaret etmektedir. Eşbütünleşme ve nedensellik analizleri uygulamışlar ve sonuçlarda daha yüksek tasarruf ve yatırımın daha yüksek ekonomik büyümeye yol açtığını belirtmiştir.

Erkan (2012) çalışmasında, 1993-2010 yılları arasında Türkiye ve BRIC ülkelerinin ihracat benzerlikleri ortaya koyularak, ürün ve faktör yoğunluğu bazında ihracatta uzmanlaşma ve rekabet düzeyi hesaplanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar, BRIC ekonomilerinin genel olarak hammadde ve emek yoğun ürünlerin ihracatında uzmanlaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, Türkiye daha çok emek ve sermaye yoğun ürünlerin ihracatında uzmanlaşmıştır.

Bournakis ve Tsoukis (2013) çalışmalarında, OECD ekonomileri arasında devlet büyüklüğü, kurumlar ve ihracat performansı ilişkisine bakmışlardır. Çalışmaları geleneksel değişkenlerin, görece birim işgücü maliyetlerinin ve Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının ihracat performansı üzerindeki önemli etkisinin olduğunu bunların yanı sıra, girişimciliğin önündeki engeller, rekabetin önündeki engeller ve DYY'nin önündeki engeller gibi ürün pazarındaki katılıkların ihracat performansını (Ar-Ge'ye olumsuz etkileri nedeniyle) olumsuz etkilediğini göstermiştir.

Bierut ve Kuziemska-Pawlak(2016) çalışmalarında AB ülkelerinin ihracat pazar paylarını hangi faktörlerin belirlediğini araştırarak 1995 ile 2014 yılları arasında 28 AB üye devletine ait veriler üzerinde panel regresyon analizi uygulamışlardır. Sonuçta, teknolojik rekabet gücünün ihracat performansı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Carlin vd.(2001), başarılı ihracat performansının “bir ülkenin kurumlarının görece köklü özellikleri” ile ilişkilendirilebileceğini öne sürmektedir. 14 OECD ülkesinde 12 imalat sektöründen oluşan çalışmalarında ihracat pazar payları ile görece birim işçilik maliyetleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Hem maliyetlerin hem de teknolojinin önemli olduğunu ancak her ikisinin de değişen ihracat konumlarını tam olarak açıklamada yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. İşgücü maliyetlerine duyarlılık, yüksek teknoloji endüstrilerinde daha düşüktür. Özellikle artan ürün piyasası rekabetine maruz kalan sektörlerde endüstri esneklikleri artmıştır.

Madzova (2018) çalışmasında, rekabet gücünün Makedonya Cumhuriyeti'nin ihracat performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Makedonya için Dünya Ekonomik Forumu'nun küresel rekabet edebilirlik endeksini kullanarak 2005-2015 dönemi regresyon analizi yapmış ve rekabet gücü ile mal ve hizmet ihracatı arasında pozitif bir ilişki olduğunu, ancak kritik t-değeri seviyesine (2,25) ve %95'in istatistiksel önemine yakın olduğunu tespit etmiştir.

Güvenç (2019) çalışmasında, Türkiye'nin domates üretiminde dış ticaret durumunu ve rekabet gücünü araştırmıştır. Türkiye'nin faktör yoğunluğu göz önüne alınarak ihracat rekabet gücü açısından tarımsal ürünler ele alındığında (sebzeler daha fazla emek yoğun ürünler) üstünlüğünün olduğu dolayısıyla Türkiye'nin ihracat imkânları fazla olan ürünler üzerinde yoğunlaşması gerektiği belirtilmiştir.

Kurtulmuş ve Karaman (2021) çalışmasında, 18 ülkenin 2006-2016 dönem aralığı için inovasyon, girişimcilik ve ekonomik göstergelerini kullanmış ve çalışmanın sonuçlarında Ar-Ge harcamalarının küresel rekabet üzerinde negatif etkisinin olduğunu buna karşın ekonomik büyümenin, yeni iş yoğunluğu ve patent sayılarının ise küresel rekabeti olumlu etkilediğini tespit etmişlerdir.

Aksoy ve Kaymak (2021) çalışmalarında, dünya ceviz üretiminde önemli paya sahip olan lider ülkeleri seçerek ülkelerin üretim, dış ticaret ve rekabet güçlerini incelenmişlerdir. Sonuçlar, Amerika, Şili ve Ukrayna'nın uluslararası ceviz ticaretinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğunu ve bu ülkelerin dünya ceviz ihracatında net ihracatçı olduklarını göstermiştir. Türkiye'nin dış ticarete rekabeti açısından dezavantajlı olduğu ve dünya ceviz ticaretinde ithalatçı konumda olduğu tespit edilmiştir.

Kuşat ve Atlas Denli (2021) çalışmalarında, BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin rekabet güçleri karşılaştırmıştır. Sonuçlarda Türkiye'nin BRICS ülkelerine karşı rekabet avantajı yakaladığı tek mal grubunun 'Gıda ve Canlı Hayvanlar Mal Grubu' olduğu tespit edilmiştir.

5. Metodoloji ve Ampirik Analiz

Uluslararası rekabet gücünün tanımında, ölçümünde ve belirleyicileri tam olarak neler olduğu hakkında genel kabuller yoktur. Rekabet gücü açısından ülkenin verimliliği önemlidir. Eğer bir ülke daha az girdi kullanarak daha fazla çıktı üretebiliyorsa rekabet gücü bu durumdan olumlu etkilenebilir. Verimliliği etkileyen çok sayıda faktör

bulunmaktadır. Rekabet gücünün de göstergesi olarak sayılabilecek verimliliğin çalışmada seçilen değişkenlerle test edilmesinin sonucunda seçilmiş verimlilik değişkenlerinin rekabet gücünün gerçekten göstergesi midir? Sorusunu seçilen ülkeler için cevap bulunmuş olacaktır. İhracat düzeyindeki artış ve ithalat oranlarındaki azalış veya dışa bağımlılığın azalması ülkelerin ekonomik büyümesi açısından önem taşır. Dolayısıyla dışa açıklık oranı ülke rekabet gücü açısından önemli bir verimlilik göstergesi sayılabilir. Doğrudan yabancı yatırımlarında üretim yapısını geliştirip, üretim sektörlerini genişleterek ülke büyümesine olumlu etkisi vardır. Dolayısıyla ülkeler bu yatırımları çekerek ihracatını artırabilir ve rekabet gücünü koruyabilir.

2022 itibarıyla dünyada ülkelerin rekabet edebilirlik yönünden konumlarını ölçen iki tanınmış kuruluş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Uluslararası Yönetim Geliştirme Enstitüsü (International Institute for Management Development: IMD) adlı kuruluş iken ikincisi ise Dünya Ekonomik Forumu'dur (World Economic Forum: WEF). Her iki kuruluşun da küresel rekabet gücü üzerine yayınladıkları araştırmaların bilimsel bir temele dayandığı genel olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada 2006-2017 dönemleri kapsamında, Dünya Ekonomik Forumu'nun yayınlamış (daha geniş değerlendirme alanı olduğu için tercih edilmiştir) olduğu küresel rekabet gücü indeksleri doğrultusunda BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin Küresel Rekabet gücü seçilmiş verimlilik göstergeleri ile değerlendirilecektir. Ekonomik verimlilik günümüzde (2022) küreselleşen ekonomide var olabilmek için ülkelerin ekonomik yeterliliklerinin göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada amaç ekonomik verimliliğin bileşenleri olarak kabul edilen dış doğrudan yatırım (DDY), dışa açıklık oranının (DA) (ithalat artı ihracatın gayri safi yurtiçi hasılaya oranı olarak ele alınmıştır) küresel rekabet gücü (WEF Endeksi) üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu şekilde verimli olarak kabul edilen bir ekonomide doğrudan dış yatırım değerlerinin ve dışa açıklık oranlarının küresel rekabet gücü üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmaları beklenmektedir. Bu amaçla çalışmada gelişmekte olan BRICS ülkeleri üzerinde uygulama yapılması, söz konusu ülkelerin yapısal açıdan benzer koşullar içermesi ve karşılaştırılabilirlik unsuru bulunmasından dolayı tercih edilmiştir. Çalışmaya ait veriler Worldbank ve WEF Global Competitiveness Report'dan elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan değişkenler şunlardır: WEF INDEX (Küresel Rekabet Gücü Endeksi), DDY (Dış Doğrudan Yatırım), DA (Dışa Açıklık Oranı) (ithalat artı ihracatın gayri safi yurtiçi hasılaya oranı olarak ele

alınmıştır). Elde edilen değişkenlerin durağanlık sınamaları için birinci ve ikinci kuşak Levin- Lin-Chu (LLC) testi kullanılmıştır. Tesadüfi ve sabit etkiler modelleri arasında seçim yapmak amacıyla Hausman testi (1978) tercih edilmiştir. Kullanımına karar verilen tesadüfi etkiler modeline ait sınamalar yapılmış ve otokorelasyon, heteroskedasite ve birimler arası korelasyonun varlığı kabul edilmiştir. Bu sorunların çözümü için dirençli standart hatalar üreten Driscoll-Kraay (1998) tahmincisi kullanılmıştır.

5.1. Bulgular

Aşağıda yer alan Tablo 1'de değişkenlere ait tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1: Tanımlayıcı İstatistik Değerler

Değişken	Gözlem	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
log_wef	72	0.6406169	.0219249	0.60206	0.69897
log_dyy	72	10.48222	.5772241	8.794691	11.46379
log_da	72	-0.3769711	.14727	-0.8059559	-0.1899734

Panel veri ekonometrisinde birimler arası korelasyonun varlığına göre çeşitli testler bulunmaktadır. Eğer seride birimler arası korelasyon mevcutsa ikinci kuşak panel birim kök testleri önerilmiştir (Yerdelen Tatoğlu, 2012:105). Panel veri setinde birimler arası korelasyonun testi için Pesaran (2004) CD testi tercih edilmiştir. Teste ait çıktı aşağıda Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Pesaran CD testi

Değişken	CD-test	p-value	corr	abs(corr)
log_wef	2.45	0.014*	0.183	0.330
log_dyy	1.32	0.188	0.098	0.250
log_da	11.91	0.0000*	0.888	0.888

*: Birimler arası korelasyonun varlığından dolayı 2. Kuşak panel birim kök testi uygulanacaktır.

Yukarıda verilen çıktıda log_dyy olarak ifade edilmiş olan doğrudan yabancı yatırım değişkeni için birimler arası korelasyon olmadığını ifade eden Ho hipotezi reddedilememiştir, durağanlık testi 1. kuşak panel birim kök testleri yardımıyla yapılacaktır. Ticari açıklığı ve küresel rekabet gücü endeksini temsilen kullanılan log_da ve log_wef değişkenlerinde ise Ho hipotezi

reddedilmiştir, birimler arası korelasyonun olması sebebiyle durağanlığın sınanmasında 2. kuşak birim kök testlerinden yararlanılacaktır.

Durağanlık sınaması için Levin, Lin ve Chu (2002) tarafından ortaya koyulan panel birim kök testi kullanılmıştır. Levin, Lin ve Chu (LLC) panel birim kök testinde Ho hipotezi: birimler birim kök içermektedir, şeklinde kurulur. Alternatif hipotez ise birimler durağandır şeklindedir. CD testi sonuçlarına göre birimler arası korelasyona sahip olan değişkenlerin durağanlığı, bu bağımlılığın etkisinin azaltılabilmesi amacıyla, yatay kesit ortalamalarından fark alınarak araştırılacaktır. Durağanlık sınamasına ilişkin çıktılar aşağıdaki tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Panel Birim Kök Sınaması

SEVİYE			
Değişken	Unadjusted t	Adjusted t	P
log_wef*	-5.2116	-2.6659	0.0038**
log_dyy	-6.8717	-4.0377	0.0000**
log_da*	-6.3266	-4.8293	0.0000**

*Yatay kesit ortalamalarından fark alınmış serileri temsil etmektedir.

**Test istatistiğinin %1 önem düzeyinde anlamlılığını temsil etmektedir.

Panel veri analizi, tek başına bir zaman serisi olarak ya da yatay kesit veriler kullanılarak oluşturulamayan karmaşık davranışsal modeller kurulmasına ve bu modellerin test edilmesine imkan vermesinden dolayı tercih edilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2012: 13). Bununla birlikte tipik bir panel, çok sayıda kesit birimi ve daha az zaman periyodu içermesinden dolayı kullanılan teknikler birimler arası bağımlılığa ve heterojenliğe odaklanmaktadır (Greene, 2002: 284). Panel verilerin kullanımı ile birlikte her bir birimde gözlenemeyen birim etkiler de ortaya çıkabilmektedir. Birim etkiler ile açıklayıcı değişken arasındaki korelasyon sıfıra eşitse tesadüfi etkiler, sıfırdan farklı ise de sabit etkiler modeli tercih edilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2012: 79). Söz konusu bu ilişkilerin incelenmesi ve hangi modelin kullanımının daha uygun olacağının sınanması için en çok kullanılan test Hausman testidir. Bu testte hem temel hem alternatif hipotez altında sabit etkiler modeli tutarlı iken, tesadüfi etkiler modeli temel hipotez altında etkin, alternatif hipotez altında ise tutarsızdır. Modele uygulanan Hausman test istatistiği 0.0538 olarak bulunmuştur. Bu durumda Ho hipotezi reddedilememiş ve tesadüfi etkiler modelinin etkin olduğu kabul edilmiştir. Kabul edilen tesadüfi etkiler modeline ait çıktı aşağıda tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Tesadüfi Etkiler Modeline ait Çıktılar

	Katsayı	Std. Err.	Z	P> z	Gözlem	72
log_dyy	0.0060652	.0064615	0.94	0.348	Grup	6
log_da	0.0281674	.0228305	1.23	0.217	Wald Chi2(2)	2.91 (0.2333)
cons	0.5876589	.0699794	8.40	0.000*	Hausman	0.0538
Bağımlı Değişken: log_wef						

*: %1 anlamlılık düzeyinde bağımlı değişkeni açıklamakta anlamlıdır.

Yukarıdaki çıktı incelendiğinde açıklayıcı değişkenlerden hiçbirinin bağımlı değişkeni açıklamakta yeterli olmadığı görülmektedir. Modelin sınama testleri yapılarak elde edilen sonuçlara uygun dirençli tahminciler ile tekrar ele alınacaktır.

Tablo 5. Levene, Brown ve Forsythe (LBF) Test Sonuçları

Levene, Brown ve Forsythe (5,66)	$W_0 = 3.5513488$ (0.0066401)
	$W_{50} = 48.302670$ (0.13201423)
	$W_{10} = 51.611102$ (0.02057817)
BFN DW Ve Baltagi-Wu LBI	DW=0.68064751
	Baltagi- Wu LBI = 1.0913479
Langrange (LM) ve Düzeltilmiş Langrage (ALM)	LM (lambda=0) (1) = 0.0000
	ALM (lambda=0) (1)= 0.0000
Friedman (16.821)	0.0049
Pesaran (2.176)	0.0296
Frees(0.654)	alpha=0.10: 0.2136
	alpha=0.05: 0.2838
	alpha=0.01: 0.4252

Yukarıdaki tablo 5’de Levene, Brown ve Forsythe (LBF) testi için elde edilen sonuçlara göre, birimlerin varyansları eşittir şeklinde kurulan Ho hipotezi W_0 ve W_{10} için reddedilmiştir, heteroskedasite vardır. Baltagi-Wu ve DW test istatistikleri kritik değer olan 2’den küçüktür. Bu durumda tesadüfi etkiler modelinde birinci mertebeden otokorelasyon vardır. Lagrange ve düzeltilmiş lagrange testlerinin temel hipotezi olan birimler arası otokorelasyon yokluğu da yapılan testler neticesi reddedilmiştir, otokorelasyon vardır. Birimler arası korelasyonun varlığı için Friedman, Frees ve Pesaran tarafından önerilen testlere yer verilmiştir. Tüm testler için Ho hipotezi reddedilmiş ve birimler arası korelasyonun varlığı kabul edilmiştir.

Sınama testleri neticesinde elde edilen sonuçlar modelde otokorelasyon, birimler arası korelasyon ve heteroskedasite varlığını göstermektedir. Modelde karşılaşılan tüm sorunlara karşı dirençli standart hatalar üretebilen Driscoll- Kraay tahmincisi kullanılacaktır. Sınanacak model aşağıda verilmiştir:

$$\log_wef_t = \beta_0 + \beta_1 \log_dyy_t + \beta_2 \log_da_t + \varepsilon_t$$

Tablo 6. Driscoll Kraay Tahmincisine Ait Çıktılar

	log_dyy	log_da	Bağımlı Değişken	log_wef
Katsayı	0.0155395	0.0688074	Gözlem	72
Std. Err.	0.0027111	0.0133792	Grup	6
t	5.73	5.14	F(2,5)	39.72 (0.0009)
P> t	0.002*	0.004*	Max lag	2

Dirençli standart hatalar oluşturularak yapılan test sonucunda F istatistiği anlamlıdır. R2 değeri ise yaklaşık olarak %32’dir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde dışa açıklıkta ve doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen artışlar küresel rekabet gücü endeksi üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen %1’lik bir artış küresel rekabet gücü endeksinde %0.01’lik bir artış meydana getirirken, Ticari açıklıkta meydana gelen %1’lik bir artış ise küresel rekabet gücü endeksinde %0.06’lık bir artış meydana getirmektedir.

6. Sonuç

Uluslararası rekabetçilik açısından önemli olan şey, dışa açık bir ekonominin büyüme ve ödemeler dengesi durumu ile bu süreci etkileyen faktörler arasındaki bağlantıları kurmaktır. Ülkelerin ticaret açığındaki olağanüstü artışlar ülkeyi büyük ve güçlü bir ülke konumunda iken diğer bir ifadeyle

dünyaya borç veren ülke konumundan diğer dünya ülkelerinden hızlıca borç alan ülke konumuna getirmesi, ulusal platformda dikkatlerin ülke üzerine çekilmesine neden olarak rekabet gücünün tartışılmasına zemin hazırlamaktadır. Rekabet gücü, karmaşık çok boyutlu bir kavramdır. Ulusal ekonominin, özellikle uluslararası ticaret alanındaki olumlu konumunu ve aynı zamanda bu konumu güçlendirme kabiliyetini yansıtmaktadır. Rekabet gücü elde etmek, hem yüksek, iyileşen bir yaşam standardı hem de küresel platformda uluslararası piyasalarda hâkimiyet sağlayarak mal üreterek satabilme kabiliyetine sahip olmayı ifade etmektedir. Merkantilist dönemden itibaren günümüze gelen birçok iktisat modelleri artık günümüzdeki rekabetçilik sorununa çözüm değildir. Dolayısıyla ülkelerin hem ekonomik hem de sosyal ve siyasi bakış açıları altında rekabetçi politikalar belirlemeleri gerekmektedir.

Dış ticarete gösterilen performans, ülkeler için önemlidir. Çünkü bir ülkenin ürün portföyünün çeşitliliği dünyanın geri kalanı için pazarlarındaki rekabetçiliği yansıtmaktadır. Rekabetçilik çok boyutlu bir kavram olduğu için hem ülkeler hem ürünler bazında anlaşılması adına çok daha fazla detaylı çalışma yapmayı gerektirmektedir. Rekabet gücünün doğru bir şekilde test edilmesi, bir ülkenin ticaretini dengeleme yeteneği değil, aynı zamanda yaşam standardında kabul edilebilir bir iyileşme oranı elde ederken bunu yapma yeteneğidir. Rekabet edebilirlik göstergesi eksikliklere sahiptir ve hiçbir göstergenin rekabet edebilirlik konusunda kesin bir değerlendirme sunmayacağı belirtilebilir. Göstergelerden hiçbirinin ülkeler arasında aynı şekilde çalışmadığını söylemek mümkündür. Hiçbir gösterge en iyi gösterge statüsünde gösterilmemelidir. Eğer bir ülke, piyasadaki konumunu sürdürmüyorsa ve performansını iyileştirmeye uğraşmıyorsa onun rekabetçi bir ülke olduğunu söylemek pek de mümkün değildir hatta bu ülkeler zamanla küresel platformda varlıklarını yitirerek dışa bağımlı yaşayan ülke konumunda olacaklardır. Eğer bir ülke dışa açık ekonomik büyümeyi tercih ediyorsa ihracat performansının çok önemli olduğunu dolayısıyla ihracat performansının iyileştirilmesinin ekonomik büyümeyi hızlandırmanın yanı sıra işsizlik ve ticaret açığını azaltmak içinde kritik öneme sahip olacağını belirtmek mümkündür. Dolayısıyla, rekabet gücü, daha iyi ve daha çeşitli ihracat yapısı açısından, ihracat performansını artırarak daha yüksek ihracat değeri ve hacmi sağlıyorsa, ekonomik büyümeyi doğrudan etkileyebilir. Belirli bir ülkede ticareti yapılmamış mallara yönelik talep modellerinde bir değişiklik, kaynağı yeniden tahsis etmek için o ülkede ticareti yapılan mal sektörünün rekabetçi konumunda bir bozulma gerektirecektir. Yararlı bir rekabet edebilirlik göstergesinin kritik bir özelliğe sahip olması gerekir ki o gösterge bir ülkenin rekabet gücü kaybına işaret ettiğinde, o ülkede ticareti yapılan malların üreticileri, hem iç hem de dış piyasalarda hisselerinin erozyona uğradığını görmelidir.

Yapılan bu çalışmada Dünya Bankası ve WEF verileri kullanılarak 2006-2017 dönemleri kapsamında hem BRICS ülkeleri hem de Türkiye için seçilmiş verimlilik değişkenleri değerlendirildiğinde dışa açıklıkta ve doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen artışlar küresel rekabet gücü endeksi üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen %1'lik bir artış küresel rekabet gücü endeksinde %0.01'lik bir artış meydana getirirken, Ticari açıklıkta meydana gelen %1'lik bir artış ise küresel rekabet gücü endeksinde %0.06'lık bir artış meydana getirmektedir. Verimlilik düzeyi bir ekonominin ulaşabileceği refah düzeyini belirler. Verimlilik düzeyi aynı zamanda bir ekonomideki yatırımlardan elde edilen getiri oranlarını da belirler ve bu da büyüme oranlarının temel itici güçleridir. Başka bir deyişle, daha rekabetçi bir ekonomi, zaman içinde daha hızlı büyümesi muhtemel olan bir ekonomidir. Çalışmadan çıkan sonuç önerisi ise BRICS ülkeleri ve Türkiye'nin üretim faktörleri ve jeolojik konum gibi önemli faktörlerinin de bulunması nedeniyle rekabet gücü oluşturmaya yönelik olarak ihracata teşvik politikaları ve doğrudan yabancı yatırımları çekebilmek gibi önemli verimlilik değişkenlerini geliştirmede politika yapımcıların etkinliğini daha da artırmasının gerekli olduğudur.

Kaynakça

- Aksoy, A. ve Kaymak, H. Ç. (2021). Ceviz sektörü rekabet gücü analizi; yedi lider ülke örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 52 (2) , 139-147.
- Aşçı, M.E. (2019). BRICS ülkelerinin küresel güç olma potansiyelleri ve Türkiye. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 39-60.
- Balassa, B. (1965). Trade liberalisation and revealed comparative advantage. *The Manchester School of Economics and Social Sciences*, 33(2), 99-123.
- Beata K. B. and Kuziemska-Pawlak, K. (2016). Competitiveness and export performance of CEE countries. Economic Institute Warsaw: NBP Working Paper No. 248, 1-51.
- Bournakis I. and Tsoukis C. (2013). Government size, institutions, and export performance among OECD economies, Middlesex University Research Repository, 1-47.
- Carlin W., Glyn A. ve Reenen J. V. (2001). Export market performance of OECD countries: empirical examination of the role of cost competitiveness. *Economic Journal*, 111 (468), 128-162.
- Corden, M. W. (1994). Economic policy, exchange rates and the international system. Oxford: Oxford University Press.
- Çelik, K. (2004). Uluslararası iktisat. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Dani, R. (2015). A comparative assessment of export concentration: BRIC countries. *Journal of International Economics*, 6(1), 44-57.
- Driscoll, J. and Aart Kraay, A. (1998). Consistent covariance matrix estimation with spatially dependent panel data. *The Review of Economics and Statistics*, 80 (4), 549-560.
- Durand, M. ve Giorno, C. (1987). Indicators of international competitiveness: conceptual aspects and evaluation. *OECD Journal: Economic Studies*, 9, 147-182.
- Erkan, B. (2012). BRIC ülkeleri ve Türkiye'nin ihracat uzmanlaşma ve rekabet düzeylerinin karşılaştırmalı analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 101-131.
- Fagerberg, J. (1988). International competitiveness. *Economic Journal*, 98 (391), 355-374.

- Greene, W.H. (2002). *Econometric analysis (Fifty Edition)*. New York: Prentice Hall.
- Güvenç, İ. (2019). Türkiye’de domates üretimi, dış ticareti ve rekabet gücü. *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi*, 22(1), 57-61.
- Haque, S.ve Amin, S.B. (2018). Foreign direct investment, trade openness and economic growth: the case of Bangladesh. *World Review of Business Research* ,8(3),104-125.
- Hatsopoulos, G.N., Krugman, P.R. ve Summers, L.H. (1988). US competitiveness: beyond the trade deficit. *Science*, 241(4863), 299-307.
- Hausman, J. (1978). Specification tests in econometrics. *Econometrica*, 46(6), 1251-1271.
- Jangili, R. (2011). Causal relationship between saving, investment and economic growth for India-what does the relation imply?. *Reserve Bank of India Occasional Papers*, 32(1), 25-39.
- Karaaslan, A. ve Tuncer, G. (2010). Uluslararası rekabet gücünün artırılmasında temel devlet politikaları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 1-25.
- Kharlamova, G. (2011). Competitiveness of Ukraine as a derivative of state investment dynamic rate. *Ekonomika ta derzhava*, 7, 17-21.
- Krugman P.R., Obstfeld M. ve Melitz M.J. (2012). *International economics theory & policy*. Pearson College Publisher.
- Krugman, P. (1994). Competitiveness: a dangerous obsession. *Foreign Affairs*, 73(2), 28-44.
- Kurtulmuş, C. ve Karaman Akgül, A. (2021). Girişimcilik, inovasyon ve ekonomik büyümenin küresel rekabet üzerine etkisi: Panel veri analizi. *Bmij Dergisi*, 9 (2), 765-777.
- Kuşat, N. ve Atlas Denli, E. (2021). Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüklere göre Türkiye - BRICS rekabet gücü analizi (2008-2019). *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 94-111.
- Lall, S. (2001). *Competitiveness, technology and skills*. UK: Edward Elgar.
- Levin, A., Lin, C-F. ve Chu, C-S. (2002). Unit root tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties. *Journal of Econometrics*, 108(1), 1-24.

- Lipschitz, L. and McDonald, D. (1991). Real exchange rates and competitiveness: a clarification of concepts, and some measurements for Europe. *IMF Working Papers*, 91(25), 1-26.
- Madzova, V. (2018). The impact of competitiveness on export performance of the Republic of Macedonia. In *Traders International Trade. Academic Journal*, 1(1), 23-45.
- Marsh, I.W. ve Tokarick, S.P. (1994). Competitiveness indicators: a theoretical and empirical assessment. *IMF Working Paper*, 1-52.
- Omisakin, O., Adeniyi, O. ve Omojolaibi, A. (2009). Foreign direct investment, trade openness and growth in Nigeria. *Journal of Economic Theory*, 3(2), 13-18.
- Pesaran, M.H (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. *Cambridge Working Papers in Economics*, No.0435.
- Porter, M.E. (1990). The competitive advantage of nations. *Harvard Business Review*, 68 (2), 73-93.
- Porter, M.E. (2004). Building the microeconomic foundations of prosperity: findings from the business competitiveness index. *Global Competitiveness Report 2003-2004 World Economic Forum*, 39-56.
- Rapkin, D.ve William, P.A. (1995). *National competitiveness in a global economy*. Lynne Rienner Publishers.
- Seyidoğlu, H. (2007). *Uluslararası iktisat teori, politika ve uygulama*. İstanbul: Güzem Cem Yayınları.
- Turner P.ve Van't Dak J. (1993). Measuring international price and cost competitiveness. *BIS Economic Paper*, No.32. Erişim Adresi: <https://www.bis.org/publ/econ39.pdf>, (11.12.2021).
- Wignaraja, G. ve Joiner, D. (2004). Measuring competitiveness in the world's smallest economies: introducing the SSMECI. *ERD Working Paper Series Asian Development Bank No. 60*, 1-38. Erişim adresi: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/109263/1/ewp-060.pdf>, (10.11.2021).
- Yerdelen, Tatoğlu, F. (2012). *İleri panel veri analizi stata uygulamalı*. İstanbul: Beta Yayıncılık.